

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

59. ఏకోనషష్ఠితమః సర్గః - దశరథవిలాపః

|| దశరథవిలాపః ||

మమ త్వశ్చా నివృత్తస్య న ప్రావర్తంత వర్తని |
 ఉష్ణమశ్రు విముంచంతః రామే సంప్రస్థితే వనమ్ || 1 ||

ఉభాభ్యాం రాజ పుత్రాభ్యామథ కృత్వాఽహమంజలిమ్ |
 ప్రస్థితః రథమాస్థాయ తద్ధుఃఖమపి ధారయన్ || 2 ||

గుహాన సార్థం తత్తైవ స్థితోఽస్మి దివసాన్ బహూన్ |
 ఆశయా యది మాం రామః పునః శబ్దాపయేదితి || 3 ||

విషయే తే మహారాజ రామవ్యసనకల్పితాః |
 అపి వృక్షాః పరిష్కానః సపుష్పాంకుర కోరకాః || 4 ||

ఉపతప్తాదకా నద్యః పల్వలాని సరాంసి చ |
 పరిశుష్కపలాశాని వనాన్యుపవనాని చ || 5 ||

న చ సర్పంతి సత్త్వాని వ్యాలా న ప్రసరంతి చ |
 రామ శోకాభిభూతం తన్నిష్కూజమభవద్వనమ్ || 6 ||

లీన పుష్కరపత్రాశ్చ నరేంద్ర కలుషోదకాః |
 సంతప్త పద్మాః పద్మినోఽపి లీనమీనవిహంగమాః || 7 ||

జలజాని చ పుష్పాణి మాల్యాని స్థలజాని చ |
 నాద్య భాంత్వల్పగంధీని ఫలాని చ యథాపురమ్ || 8 ||

అత్రోద్యానాని శూన్యాని ప్రలీనవిహగాని చ |
 న చాభిరామానారామాన్ పశ్యామి మనుజర్షభ || 9 ||

ప్రవిశంతమయోధ్యాం మాం న కశ్చేదభినందతి |
 నరా రామమపశ్యంతర్నిశ్యసంతి ముహుర్ముహుః || 10 ||

దేవ రాజరథం దృష్ట్వా వినా రామమిహాగతమ్ |
 దుఃఖాదశ్రుముఖః సర్వో రాజమార్గగతో జనః || 11 ||

హర్ష్యైః విమానైః ప్రాసాదైః అవేక్ష్య రథమాగతమ్ |
 హాహాకారకృతా నారోఽ రామాదర్శన కల్పితాః || 12 ||

ఆయతైః విమలైర్వైతైః అశ్రువేగపరిష్టుతైః |
 అన్యోన్యమభివీక్షంతే వ్యక్తమార్తతరాః స్త్రియః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

59. ఏకోనషష్ఠితమః సర్గః - దశరథవిలాపః

నామిత్రాణాం న మిత్రాణాముదాసీన జనస్య చ |
 అహమార్తతయా కంచిత విశేషముపలక్షయే || 14 ||
 అప్రహృష్ట మనుష్యా చ దీననాగతురంగమా |
 ఆర్తస్వరపరిష్టానా వినిశ్యసితనిస్వనా || 15 ||
 నిరానందా మహారాజ రామ ప్రవ్రాజనాతురా |
 కౌసల్యా పుత్రహీనేవ అయోధ్యా ప్రతిభాతి మా || 16 ||
 సూతస్య వచనం శ్రుత్వా వాచా పరమదీనయా |
 బాష్పాపహతయా రాజా తం సూతమిదమబ్రవీత్ || 17 ||
 కైకేయ్యా వినియుక్తేన పాపాభిజన భావయా |
 మయా న మంత్రకుశలైః వృద్ధైః సహ సమర్థితమ్ || 18 ||
 న సుహృద్భిర్న చామాత్మైః మంత్రయిత్యా చ నైగమైః |
 మయాఽయమర్థః సమ్నోహాత్ స్త్రీ హేతోః సహసా కృతః || 19 ||
 భవితవ్యతయా నూనమిదం వా వ్యసనం మహాత్ |
 కులస్యాస్య వినాశాయ ప్రాప్తం సూత యద్యచ్ఛయా || 20 ||
 సూత యద్యస్తి తే కించిత్ మయా తు సుకృతం కృతమ్ |
 త్వం ప్రాపయాశు మాం రామం ప్రాణాః సంత్యరయంతి మామ్ || 21 ||
 యద్యద్యాపి మమైవాజ్ఞా నివర్తయతు రాఘవమ్ |
 న శక్యామి వినా రామం ముహూర్తమపి జీవితమ్ || 22 ||
 అథవాఽపి మహాబాహుర్గతో దూరం భవిష్యతి |
 మామేవ రథమారోప్య శీఘ్రం రామాయ దర్శయ || 24 ||
 వృత్తదంష్ట్రో మహేష్వాసః క్వాసౌ లక్ష్మణపూర్వజః |
 యది జీవామి సాధ్యేనం పశ్యేయం సీతయా సహ || 25 ||
 లోహితాక్షం మహాబాహుమాముక్త మణికుండలమ్ |
 రామం యది న పశ్యాయం గమిష్యామి యమ క్షయమ్ || 26 ||
 అతో ను కిం దుఃఖతరం యోఽహమిక్ష్వాకునందనమ్ |
 ఇమామవస్థామాపన్నో నేహ పశ్యామి రాఘవమ్ || 27 ||
 హా రామ రామానుజ హా హా వైదేహి తపస్వినీ |
 న మాం జానీత దుఃఖేన మ్రియమాణమనాథవత్ || 28 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

59. ఏకోనషష్ఠితమః సర్గః - దశరథవిలాపః

స తేన రాజా దుఃఖేన భృశమర్చితచేతనః |

అవగాఢః సుదుష్పారం శోకసాగమబ్రవీత్ || 28 ||

రామశోకమహాభోగః సీతావిరహపారగః |

శ్వసితోర్తిమహావర్తౌ బాష్పఫేనజలావిలః || 29 ||

బాహువిక్షేపమీనాఘో విక్రందితమహాస్వనః |

ప్రకీర్ణకేశశైవాలః కైకేయీవడవాముఖః || 30 ||

మమాశ్రువేగప్రభవః కుబ్జావాక్యమహాగ్రహః |

వరవేలో నృశంసాయాః రామప్రవ్రాజనాయతః || 31 ||

యస్మిన్ బత నిమగ్నోఽహం కౌసల్యే రాఘవం వినా |

దుస్తరః జీవతా దేవి మయాఽయం శోకసాగరః || 32 ||

అశోభనం యోఽహమిహాద్య రాఘవమ్

దిదృక్షమాణో న లభే సలక్ష్మణమ్-

-ఇతీవ రాజా విలపన్ మహాయశః

పపాత తూర్ణం శయనే స మూర్ఛితః || 33 ||

ఇతి విలపతి పార్థివే ప్రణష్టే కరుణతరం ద్విగుణం చ రామహేతోః |

వచనమనునిశమ్య తస్య దేవీ భయమగమత్ పునరేవ రామమాతా || 34 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

ఏకోనషష్ఠితమః సర్గః || 59 ||

